NOORD-BRABANDER.

NOMMER 102. 'S BOSCH. DINGSDAG 25 AUGUSTUS 1835.

Kerkelyke Staat.

ROME.

De cholera verspreidt zich in Italie meer en meer en nadert de hoofdstad, na reeds te Genua, Livorno, Florence en andere plaatsen te zijn ingedrongen. Bij het naderen van het feest van *Maria* hemelvaart heeft de Kardinaal *Odescalchi*, Vikaris van Z. H. de geloovigen in eene openbare herderlijke brief verkondigd dat die geesel, die reeds zoo vele verwoestingen heeft aangerigt en Italie bedreigt, eene kastijding der door onze misdaden vergramde goddelijke geregtigheid is. Z. Emin. noodigde hun uit om zich onder de bescherming der H. Maagd te plaatsten; ten gevolge hiervan zijn in al de kerken aan de H. Maagd toegewijd gebeden en godvruchtige oefeningen op den 6 Augustus begonnen die tot den 15 hebben voortgeduurd. De H. Vader heeft eenen vollen aflaat verleend gehad, aan een ieder die ten minste zevenmalen die godvruchtige oefeningen zoude bijwonen. Gedurende die tien dagen zijn al de schouwburgen verboden en de openbare huizen gedurende de diensten gesloten geweest.

Frankryk.

PARIJS, den 21 *Augustus.*

In de zitting der kamer van afgevaardigden, van dingsdag, heeft de heer *Sauzet* uit naam der commissie rapport uitgebragt over het voorgedragen ontwerp op de drukpers. Hij begon met te zeggen dat de geschiedenis ten allen tijde de exceptionele wetten, telkens wanneer de hartstogten van den rampspoed der tijden misbruik hadden gemaakt ten voordeele van tyrannij en onderdrukking, had geschandvlekt, maar daarentegen steeds de wijze kracht der wetgevers had toegejuicht, die aan de dringende behoeften door de heilzame veerkracht hunner magt hadden weten te beantwoorden. Het natuurregt was onveranderlijk; de staatkundige wetten waren er meestal aan verandering onderworpen zijn. Een gevoel van zelfbehoud maakte de volken op deze noodzakelijkheid opmerkzaam; de toestand deed de behoefte geboren worden, maar bijna altijd was het een gewigtige voorval die deze behoefte klaar voor oogen stelde. Zoodanig was de ware gesteldheid van den tegenwoordigen toestand. Eene afschuwelijke misdaad had Frankrijk verontwaardigd; de bedreigde troon vroeg waarborgen voor het behoud van Vorst en land. het kwaad had zich van de eene zijde getoond, gelijk de noodzakelijkheid eens redmiddels aan de andere; deze gesteldheid van zaken had de commissie met naauwgezetheid onderzocht, en gepoogd tot den waren grond der maatschappelijke kwalen door te dringen. Hier hing de rapporteur een schrikbarend tafereel van de volslagen handeloosheid van beginselen, gedachten en godsdienstige gezindheid op; van de teugellooze buitensporigheid die de staatkunde, kunsten en letterkunde overheerde; van de uitzinnige vermetelheid die voor geen middel noch gezag in de maatschappij terug week; en die bijzonder zich er op toelegde het hoog staatsgezag te verguizen, zoodat, hoe hooger het gezag geplaatst was, het te meer aan de woede der aanvallers ten doel stond, en de monarch zelf aan de verhevenheid van zijnen troon slechts de treurige eer te beurt viel van het meest opgemerkt en aangevallen te worden. Het behoorde aan den tijd om deze verbetering aan te brengen; kracht en wijsheid moesten echter tusschen beide komen, om de vijanden te beteugelen en vrienden te winnen. De zoo vermogende drukpers kon daartoe krachtig medewerken en een deel van derzelver organen had die taak eervol vervuld doch een ander deel had uit al haar vermogen tot omverwerping van het bestaande medegewerkt, en verlamde door hare gedurige aanvallen de kracht van het bestuur, want dit verloor, door de verdediging van het beginsel des gouvernements, den tijd, dien het aan het behoud en den voortgang van 's lands zedelijke en materiele belangen toewijden moest. Intusschen begon zich reeds een zedelijke en godsdienstige terugkeer te openbaren, en bij deze groote arbeid tot zedelijke hervorming riep de maatschappij de ondersteuning in van het hoog gezag, tot hare bescherming tegen de verderfelijke aanvallen; het gouvernement had vermeend dien steun te moeten leenen en de onderhavige wet voorgesteld, welker voornaamste bedoeling was de afdoende beteugeling van den hoon en de aanranding. De heer *Zouzet* liep vervolgens het ministerieel ontwerp door, en bragt de redenen bij, waarom de commissie het zelve in sommige bepalingen had meenen te moeten wijzigen en werd tot het drukken van het rapport besloten, en de discussie van het ontwerp tot na den afloop der in discussie zijnde wet verschoven.

— Een aantal leden hebben zich ingeschreven om over de wet op de drukpers het woord te voeren. De *Figaro* kondigt heden aan, dat hij ophouden zal te verschijnen, zoodra de wet zal doorgegaan zijn.

— De *Quotidienne* verzekert, dat de door het hof der pairs veroordeelden als volgt verdeeld zullen worden: die tot deportatie veroordeeld zijn, naar Senegal; die van 25 à 15 jaren gevangenis naar mont St. Michel; en de andere naar Doullins.

— De maarschalk *Clausel* is den 10 te Algiers aangekomen.

— De prins *van Polignac* bevindt zich volgens de *Gazette de France* gevaarlijk ongesteld.

— Dagelijks bestormen ons de meer en meer noodlottige tijdingen uit Spanje, en de regering wacht zich wel van ons de berigten mede te deelen zoodanig als zij ze per telegraaf ontvangt. De liberale opstand breidt zich op eene vreesselijke wijze wijd en zijd uit en heeft zelfs Nieuw-Kastilie bereikt. Het gerucht, dat de Koningin-Regentesse uit Madrid heeft moeten vlugten wordt intusschen tegengesproken, alwaar een voorloopig gouvernement in naam van *Isabella II* zoude zijn ingesteld geworden. Er hebben slechts, voegt men er bij, eenige onlusten plaats gegrepen, welke de overheden nog hebben kunnen stuiten.

— Het volgende is, verzekert men ons, het plan hetwelk de minister van buitenlandsche zaken aangenomen heeft ten zake onzer geschillen met de Vereenigde Staten. De Regering voedt naar de hoop dat de eerstvolgende verkiezing, na de aftreding van den heer *Jackson* tot president zal worden benoemd, en alzoo men weet dat de heer *van Buren*, van vredelievende inborst en een vriend der Franschen is, heeft men bedacht de onderhandelingen op de lange baan te schuiven tot dat die nieuwe president zal benoemd zijn. Overigens schijnt het zeker te zijn dat in dit oogenblik alle onderhandelingen zijn afgebroken, en dat er in de Vereenigde Staten eene groote gemoederengisting tegen Frankrijk heerscht.

— Zeker dagblad verhaalt eenige bijzonderheden over de bijeenkomst van don *Carlos* en den engelschen consul.

»Den 2 des morgens werd de consul bij don *Carlos* binnen geleid, die zijne zending bekend maakte, welke voor oogmerk had zich te verzetten tegen het decreet van *Durango* betrekkelijk de vreemde krijgslieden, die de Christinos komen helpen. Don *Carlos* antwoordde, dat hij dit decreet reeds lang te voren aangekondigd had, eer dat de engelschen uit Engeland vertrokken waren. Dat hij in zijn regt was, en niets aan het decreet zou veranderen. Dat de Engelschen maar thuis moesten blijven, dat hij zich met andere staten niet bemoeide en niet zou dulden dat men zich met de zijne bemoeide.»

— Het ministerieel avondblad houdt het volgende berigt:

«De tijdingen uit Spanje worden hoe langer hoe treuriger.

»Te Mataro en op onderscheidene punten hebben nieuwe volksbewegingen plaats gehad, onder het geschreeuw van: Dood aan de monniken! Dood aan de adellijken! Dood aan de rijken! leve de vrijheid!

»Te Tarragonna zijn de luitenants des konings en de plaatskommandant vermoord geworden.

»Valencia is eveneens het tooneel van betreurenswaardige buitensporigheden geweeest.

»Te Barcelona worden steeds nieuwe proclamatien uitgevaardigd. Men roept de ingezetenen te wapen om de carlisten te verdelgen en de volkswapening te bevorderen.

»Te Sarragossa, dat door de junta bestuurd wordt, wacht men vrij bedaard het antwoord van het gouvernement op de gedane vorderingen af.

»Men verzekert dat don Carlos al zijne magt op Kastilien wil rigten.»

— Uit Madrid heeft men laatst eenen buitengewonen weg berigten tot den 12 ontvangen. De hoofdstad was rustig gebleven, ook na het bekend worden aldaar van de gebeurtenissen in Katalonien. Het gouvernement had te midden der gewigtige omstandigheden, waarin het verkeerde, nog geen' eenigen maatregel genomen; de algemeene opinie scheen de bijeenroeping der cortes te verlangen; het zeggen was, dat dezelve bij een koninklijk decreet, dat den 14 moest uitgevaardigd worden, tegen den 24 September zouden worden bijeengeroepen.

— Uit Barcelona deelen de dagbladen dier stad berigten tot den 11. Toen heerschte aldaar eene soort van rust. De generaal *Pastor* was tot kommandant-generaal *ad interim* benoemd; het volk had eene [illegible] aangesteld; de stedelijke militie had zich op nieuw georganiseerd; bataljons vrijwilligers vormden zich om de carlisten te bestrijden; de nieuwe stedelijke regering had de burgers bij wijken en naar de beroepen bijeen doen komen, om eene wetgevende zeven-junta te kiezen; de nieuwe militaire en civiele autoriteiten [illegible] over de voorgevallen gebeurtenissen opgemaakt, waarin de buitensporigheid van het gemeen toegeschreven wordt aan de flaauwheid waarmede de carlisten werden bestreden; aan de handhaving in hunne posten van verdachte of door het volk gehaatte ambtenaren; aan het algemeen wantrouwen en de ontijdige wegzending der cortes, en ten slotte verlangd de noodige hervormingen in 's lands bestuur; de wegzending van alle ambtenaren, bekend door hunne gehechtheid aan de vorige orde van zaken; de organisatie van provinciale besturen; de vernietiging van alle kloosters.

Overigens bevestigen de nadere berigten al hetgeen voorloopig van volksbewegingen op onderscheidene punten is vermeld. Op verschillende plaatsen heeft men junta's gevormd, waarna de rust eenigermate hersteld is.

— Uit St. Jean-de-Luz schrijft men van den 14, dat de carlisten na het gevecht van den vorigen dag den aanval niet herhaald hadden, de bewoners van Irun en Fontarabie waren door het gebulder van het geschut van den vorigen dag in groote ontsteltenis geweest. In den morgen van den 13 waren twee bataljons, een van San Fernando het ander van de Koningin, op vaartuigen te St. Sebastiaan aangebragt. De fransche generaal *Harispe* had zich naar St. Jean-de-Luz begeven, om er zich met den kolonel der artillerie over de verzekering van den post te Behobie te verstaan.

— Te Bayonne zijn partikuliere berigten ontvangen uit het hoofdkwartier van don *Carlos*, gedagteekend 10 Augustus des avonds, meldende dat dien ochtend negen bataljons en verscheiden eskadrons ruiterij den Ebro zijn gepasseerd, ten einde de Christinos, die naar Pancorbo waren geweken aan te grijpen.

— Ter beurze heeft het gerucht geloopen, dat bij het gouvernement berigten uit Madrid waren ontvangen, meldende dat *Christina* voornemens was eene wijkplaats in Frankrijk te nemen, en dat aan de grenzen bevelen waren gegeven om die Vorstin, welke onverwijld naar Parijs zoude voortreizen, met de meeste eerbewijzen te ontvangen. (*Gaz. de Fr*).

De R. K. Kerk heeft in Frankrijk wederom een groot verlies geleden. Mgr. de Bisschop van Perigueux is op een herderlijk bezoek onverwachts overleden. Mgr. *Alexander Lodewijk Karel Rose de Lostanges* was te Versailles den 29 October 1763 uit eene oude familie geboren. Gedurende de revolutie ontkwam hij aan de vervolgingen. Onder *Bonaparte* bekleedde hij geene plaats en belastte zich met de opvoeding van eenige jonge lieden. In 1817 werd hij tot het bisdom van Perigueux benoemd en eerst den 21 October 1821 gewijd. De Prelaat verbleef aanhoudend in zijn bisdom en herstelde alles, waaraan behoefte was. [illegible] zijn seminarie te Sarlat, eene oude bisschoppelijke zetel, die thans met Perigueux vereenigd is. De Prelaat had door zijne uitstekende hoedanigheden de toegenegenheid zijner kudde verworven en zelfs sedert de Julij-revolutie alle jaren den dienst voor *Lodewijk XVI* gecelebreerd en deszelfs testament gelezen. Den [illegible] nadat hij de mis geëindigd had en het H. Vormsel te Bergerac [illegible], werd hij door eene beroerte overvallen en stierf na verloop van 3 uren. Zijn ligchaam verbleef in de kerk en werd den volgenden nacht naar Perigueux overgebragt, alwaar het is gebalsemd en in de kapel van het bisdom ten toon gesteld. Het kapittel heeft verzocht om het ligchaam in het koor der cathedrale kerk te mogen begraven.

Belgie.

BRUSSEL, den 23 Augustus.

De heer *de Reiffenberg* zal een leven van *Rubens* in het licht geven, naar een onuitgegeven handschrift van des schilders neef *Philippe*. In dit levensberigt wordt verzekerd, dat Keulen de geboorteplaats van *Rubens* is.

— Te Antwerpen en te Brussel [illegible] geloof van eenen bijzonderen brief uit Parijs, van den 20, het gerucht, dat op den 13 te Madrid onlusten zouden voorgevallen zijn. Zulks had op den prijs der fondsen gewerkt. (Zie buitenlandsche fondsen).

Nederlanden.

's HERTOGENBOSCH, den 24 Augustus.

Heden is de 63e verjaardag van Z. M. den Koning met het uitsteken der vlaggen van de openbare gebouwen, het luiden der klokken, het spelen der beide cariljons en het houden eener groote parade van het garnizoen gevierd geworden.

— Zaturdag jl. is alhier door heeren burgemeester en wethouders namens Z. Exc. de Generaal-Majoor Opperbevelhebber dezer vesting den ingezetenen bekend gemaakt, dat heden ter gelegenheid van 's Konings verjaardag, stiptelijk verboden is het afsteken van *voetzoekers* (slangen), het loopen met brandende *piktouwen*, het afschieten van *geweren*, *pistolen en kanonnetjes*, het slaan op *trommen* of andere *muzijk instrumenten*, het aanheffen van *luidruchtige kreten* of iets dat aanleiding tot oproer of stoornis zoude kunnen te weeg brengen.

— Naar men verneemt, zal het kamp bij Rijen den 29 Augustus opgebroken worden.

— Bij eene ministeriele aanschrijving aan de heeren gouverneurs is bepaald, dat de agenten van den algemeenen rijkskassier aan het regt van patent als bankiers zijn onderworpen, wanneer zij wisselhandel drijven en wissels tegen genot van provisie discompteren.

— Onlangs deelden wij volgens een onzer dagbladen, een artikel mede, betreffende de verbeterde regeling der openbare uurwerken. Van eene welonderrigte zijde wordt opgemerkt, dat het slot van dat artikel, gelijk elk deskundige moet in het oog vallen, onnaauwkeurig is. Wel verre, namelijk dat de zonnewijzers bij deze nieuwe tijdregeling zouden ter zijde gesteld worden, zijn heeren gedeputeerde staten der provincien integendeel uitgenoodigd om in de voornaamste steden *nieuwe en naauwkeurige zonnewijzers*, door deskundige personen te doen stellen, ten einde dezelve, met behulp der dagelijksche *tijdvereffening*, zoo als in het *Jaarboekje* voor het koningrijk der Nederlanden wordt opgegeven, te doen strekken tot regeling der klokken naar den middelbaren tijd.

— In brieven uit Berlijn wordt verzekerd, dat Keizer *Ferdinand* al de regerende Vorsten, welke het duitsche bondgenootschap uitmaken ter bijwoning der zamenkomst te Töplitz heeft uitgenoodigd, en dat, behalve den Keizer van Rusland en den Koning van Pruissen, de Koningen van Beijeren, Wurtemberg en Saxen, benevens de Groothertogen van Baden en Weimar, aan die uitnoodiging gehoor zouden geven.

— In de zitting van het hoogerhuis te Londen van den 19 Augustus is de wet omtrent de iersche kerk ten tweeden male gelezen.

— De lang verwachte *Komeet van Halley* is thans zigtbaar geworden. In de vergadering der fransche akademie van wetenschappen, op den 18 dezer, heeft de heer *Bouvard* eenen brief van den directeur van den sterretoren te Rome medegedeeld, waarin de tijding der ontdekking van de komeet wordt medegedeeld. Het romeinsche dagblad *Notizie del Giorno* van 6 Augustus behelst daaromtrent het volgende berigt:

»Gisteren den 5 Augustus, omstreeks middernacht hebben wij de beroemde komeet van *Halley* ontdekt, toen wij aan den hemel de plaats opzochten, welke aangegeven is in de hier te Rome berekende en uitgegeven astronomische tafels, volgens de grondslagen van den heer *Damoiseau*. Het licht der staartster was ongemeen zwak, en had veel overeenkomst met dat der komeet van *Biela*, toen wij dezelve bij hare jongste verschijning voor het eerst hebben kunnen ontdekken en waarnemen. De komeet stond nabij den kop van den stier. De aanbrekende dageraad en eenige opkomende wolken hebben ons naauwelijks den tijd gelaten om hren stand met eenige naauwgezetheid te bepalen. Hare regte opklimming was 5 u. 26 m. en hare declinatie 22° 17' N.»

— Een engelsch sterrekundige heeft, [illegible] verkeerde berigten in de dagbladen, de volgende opgave omtrent den tijd der opkomst van de verwacht wordende Haleysche Komeet, en den geschiksten tijd om waarnemingen omtrent dezelve te doen.

De Komeet komt op: dag. uur. min.			Beste waarnemingstijd:
Aug. 23 11. 10.	's avonds.	. . .	1 's morgens
31. 10. 32.	«	. . .	1 «
Sept. 4 10. 18.	«	. . .	middernacht.
8. 9. 9.	«	. . .	«
12. 9. 37.	«	. . .	«
16. 9. 11.	«	. . .	11 's avonds.
20. 8. 35.	«	. . .	11 «
24. 7. 15.	«	. . .	[illegible] «

Correspondentie tusschen den Raad van State en Mgr. den Bisschop van Lausanne en Geneve betrekkelijk het middelbaar onderwijs (getrokken uit de *Federal* van den 11 Augustus jl.

Friburg den 26 Junij 1835.

De Raad van State aan Mgr. den Bisschop van Friburg.

Eene deputatie uit ons midden is belast aan Uwe Grootheid de wet ter hand te stellen, die de groote raad onder dagteekening van den 19 dezer, betrekkelijk het daarstellen eener centrale middelbare school, gestemd heeft.

De raad van state heeft met deze wet voor te stellen, en het wetgevend gezag met dezelve aan te nemen, ten doel gehad om aan eene talrijke klasse van burgers dat soort en dien trap van onderwijs te geven, hetwelk hunne behoeften en die der maatschappij vorderen. Doch dit oogmerk zou niet dan onvolmaakt bereikt zijn, indien het godsdienstig onderwijs niet de eerste rang onder de cursus dier school bekleedde en onder dit opzigt heeft de wet daarin ten volle voorzien. Wij weten te goed hoezeer Uwe Grootheid er op prijs stelt, dat de jeugd in de godsdienstige beginselen opgevoed en versterkt wordt, om niet vooraf overtuigd te zijn, dat zij wel krachtdadiglijk zal medewerken, dat deze nieuwe school goede gevolgen erlange met aan haar de keuze over te laten van den eerwaardigen geestelijken, die aan de leerlingen het godsdienstig onderwijs moet geven, onder inachtneming van al hetgeen op dit gedeelte betrekking heeft, zoo als bij artikel 3 van voorn. wet is voorgeschreven.

Indien Uwe Grootheid des noods inlichtingen hieromtrent zoudt verlangen, zal onze raad van opvoeding het zich ten pligt maken, haar die te verschaffen en voor het overige met haar die betrekkingen te onderhouden, die het meest kunnen bijdragen om eene instelling te doen bloeijen, die den godsdienst en het vaderland nuttig moet zijn.

Wij verzoeken enz. De President J. MONTENACH.

De Kanselier R. WERRO.

ANTWOORD.

Aan de Heeren President en Leden van den Raad van State.

MIJNE HEEREN!

Wij hebben uit handen van den heer *Diesbach*, president van den grooten raad, vergezeld van den heer *Badmy*, staatsraad, de stukken ontvangen, die gij ons de eer gedaan hebt onder dagteekening van den 26 Junij toe te zenden, dat wil zeggen den tekst der wet van den 19 dier maand en de uitnoodiging om mede te werken tot derzelver uitvoering volgens den inhoud van artikel 3 dier wet.

Wij juichen de bedoelingen van algemeen nut toe, welke het ontwerp om eene centrale middelbare school daar te stellen, hebben doen geboren worden en op prijs stellende de belangrijkheid der voorwerpen, die aldaar moeten onderwezen worden, zouden wij ons geluk wenschen mede te werken tot het in werking brengen van het gesticht, indien wij de zekerheid hadden daarvan verwijderd te zien al hetgeen de belangen van den katholijken godsdienst kan in gevaar te brengen.

Na rijpelijk voor God de wezenlijke pligten van de bisschoppelijke waardigheid en de bepalingen der wet te hebben overwogen, zijn wij overtuigd geworden dat, hoezeer men daarbij den Bisschop het regt toekent om alles te regelen hetgeen tot het godsdienstig onderwijs betrekking heeft, deze zekerheid niet bestaat, kan zoo lang de goedkeuring der in de scholen in te voeren boeken aan ons niet wordt overgelaten en de hoogleeraren aan den maatregel van het bisschoppelijk *placet* niet zullen onderworpen zijn. Dit ook heeft de minderheid van den grooten raad, de wezenlijke katholijke meerderheid, begrepen, aan wiens ijver en gehechtheid wij ons gedrongen gevoelen eene billijke hulde te doen.

Inderdaad men heeft den godsdienst aangevallen en daarmede den spot zien drijven in boeken waarvan het onderwerp aan godsdienstige verhandelingen het meest vreemd scheen te zijn. Het is niet zeldzaam dat de geschiedenis onder een valsch daglicht en den katholijken godsdienst aller nadeeligst wordt voorgesteld; en naast eenen afzonderlijken stoel voor dien godsdienst, kan een hoogleeraar, wiens beginselen met de leer der kerk niet in overeenstemming zouden zijn, welk ook het voorwerp van zijn onderwijs moge wezen, door zijne voorbeelden en redevoeringen eenen noodlottigen invloed op de jonge en ligtgeloovigen hoorders maken.

De voorwaarden waaraan wij onze medewerking tot het daarstellen der bovengenoemde school hechten, zijn geene nieuwe vorderingen, noch het gevolg van een onberaden besluit; wij hebben dezelve bij alle gelegenheden ingeroepen en wel hoofdzakelijk in den brief welken wij tot u den 16 November 1832, betrekkelijk de secondaire scholen dezer stad, en indien aan den grooten raad, onder dagteekening van den 20 Mei 1834, gerigt hebben. Vermits wij nog niet hebben verkregen dezelve verwezenlijkt te zien, vinden wij ons in de pijnelijke omstandigheid ons van alle medewerking tot de uitvoering der wet betrekkelijk die school te moeten onthouden.

Levendig betreurende hinderpalen te hebben ontmoet, voor welke wij vermeenen te moeten wijken, daar waar wij bijzonder zouden verlangd hebben aan uwe bedoelingen te beantwoorden, verzoeken wij u, mijn heer de president en mijne heeren raden, de verzekering onzer hooge en eerbiedige onderscheiding te willen aannemen.

Friburg den 20 Julij 1835.

† PETRUS TOBIAS,

Bisschop van Lausanne en Geneve.

De staatsraad schijnt over den inhoud van dezen brief beleedigd te zijn; de hulde aan de katholijke raden bewezen, beschouwt dezelve als beleedigend voor de protestanten echter verklaart de raad bij missieve van den 24 Julij daaraanvolgende dat het den Bisschop vrij staat om een dergelijk besluit te nemen. Doch in weerwil hiervan heeft men het antwoord van den Bisschop teruggezonden.

De Redactie heeft de onderstaande advertentie ter plaatsing ontvangen op een schrijven uit Rotterdam, hetwelk in ons nommer van 11 Augustus jl. is medegedeeld. De heer *den Bult* schijnt hierom op den *Noord-Brabander* niet weinig boos te zijn, hetgeen ons zeer smart en veel leed doet en om dus onpartijdig voor het oog van een ieder voor te komen, deelen wij op zijn herhaald verzoek het navolgende volgaarne mede, doch *niet* om, dat wij zulks naar het gevoelen van mijnheer *den Bult* zouden verpligt zijn te doen; immers de *Noord-Brabander* is noch stads, noch [illegible] eene partikuliere onderneming, die aan geene reglementen gebonden is en bij ons ook onbekend zijn, als alleen de bepalingen die, ten gevolge van den staat van beleg verordend zijn geworden, welke wij oneindig beter dan mijnheer *den Bult* kennen en waaraan het overbodig is ons te herinneren.

Dat de volgende advertentie niet reeds zaturdag is verschenen hiertegen moeten wij opmerken dat de courant van zaturdag daags te voren reeds wordt uitgegeven en wij den brief vrijdag eerst ontvangen hebben, toen dezelve onder de pers lag.

Overigens is het ons onverschillig of deze advertentie ook in andere nieuwspapieren zal geplaatst worden, wij benijden niemands voordeel, integendeel met zulks te doen kunnen andere uitgevers van dagbladen ook nog een centje aan dien nieuwen Bijbel verdienen. Zie hier dan de advertentie.

*** De ondergeteekenden het stuk in den *Noord-Brabander* van den 11 Augustus 1835, betreffende hunne uitgave van een *Roomsch Katholijken Bijbel*, in weerwil van deszelfs verregaande vuilaardigheid, als te nietig beschouwende, om beantwoord te worden; hadden gemeend hetzelve stilzwijgend te moeten laten voorbijgaan, doch achtingswaardige personen, hun onder het oog gebragt hebbende, dat dit geschrijf hen welligt bij minder nadenkenden in hunne onderneming zoude kunnen benadeelen, zijn te raden geworden, het bovengenoemde *anonyme geschrijf* in eene afzonderlijke Brochure, welke binnen acht dagen bij hen het licht zal zien, en algemeen verkrijgbaar zal [illegible] te wederleggen en geschiedkundig te bewijzen, dat de door hen uitgegevene Bijbel zuiver Roomsch Katholijk, en geenszins verdacht, veel min vervalscht is.

Rotterdam, L. H. DEN BULT & Co.
den 19 Augustus 1835.

Wij zullen voor alsnog ons onthouden dit stuk te beoordeelen in afwachting van het Brochuurtje dat eerstdaags zal verschijnen en hetwelk wij met ongeduld te gemoet zien, even als de *Kerkelijke Goedkeuring*, waarvan in het prospectus gewag gemaakt wordt, en waaruit blijken zal in hoe verre die Bijbel *echt en zuiver Roomsch Katholijk* kan genoemd worden.

De Redactie is er verre van af om Mijnheer *den Bult en Comp.* in hunne onderneming te benadeelen; integendeel zij verlangt dat, indien die Bijbel is zoo als hij roomsch katholijk behoort en moet zijn, de ondernemers er scheepsladingen vol van mogen verkoopen, om door de geestelijkheid daarvan een voor den godsdienst nuttig gebruik te maken, doch vermeent, uithoofde de *Noord-Brabander* niet de eenige is die over dien Bijbel heeft melding gemaakt, de ondernemers nader te antwoorden met hetgeen door de *Morgenstar der Toekomst* en de *Catholijke Nederlandsche Stemmen* is gezegd geworden.

In die geachte tijdschriften leest men desaangaande de volgende

WAARSCHUWING.

«Wij hebben den Prospectus gezien van eene uitgave des Bijbels, die bij inteekening, bij den boekhandelaar *L. H. den Bult* en Comp. te Rotterdam, zou plaats hebben. Dat die boekhandelaar met de regels van den *Index* en andere kerkelijke verordeningen in dat opzigt niet bekend is, verwonderd ons niet; de onkunde dienaangaande is vrij algemeen; maar katholijke boekhandelaren behooren die te kennen. Ook schijnt de heer *den Bult* over zijn ontwerp niet met kundige geestelijken te hebben geraadpleegd: deze toch zouden hem verwittigd hebben, dat zijne onderneming bij de katholijken geen bijval hebben kan.

In den Prospectus wordt gezegt, dat die Bijbel zal worden uitgegeven: »Zonder bijvoeging, aflating of verandering, gevolgd naar de algemeen gezochte en voor de zuiverst erkende vertaling van den

heer *A. van der Scheur*;» als ook dat die Bijbel zal worden uitgegeven met kerkelijke goedkeuring.

Van waar die kerkelijke goedkeuring op de uitgave van eenen Bijbel, die hier *Roomsch-Katholijken Nederduitschen Bijbel* genoemd wordt, komen zou, laat zich niet wel begrijpen, daar noch Bisschoppen, noch andere Kerkvoogden, de magt bezitten, om de uitgave te wettigen en goed te keuren van Bijbels, die zonder aanteekeningen uit de heilige Vaders of andere godgeleerde mannen in de *Moedertaal* worden uitgegeven; zijnde de vergunning daartoe alleen aan den H. Stoel voorbehouden; in dier voege, dat noch Bisschoppen of andere Kerkvoogden geene uitgave des Bijbels mogen goedkeuren dan die van de voorschrevene aanteekeningen zijn voorzien.

De vierde regel van den *Index* bepaald uitdrukkelijk, dat niemand zonder schriftelijke vergunning van zijnen Bisschop of Kerkvoogd, den Bijbel in de moedertaal mag lezen of hebben, en dat boekverkoopers, welke daartoe de vergunning niet hebben, zoodanige Bijbels niet mogen uitgeven of verspreiden.

Het motief tot die verordening, hetwelk in den naam van den gemelden IVde. Regel, wordt opgegeven is: *Dat de ondervinding heeft geleerd, dat indien het lezen van de H. Schriftuur in de moedertaal, zonder aanzien van persoon, wordt toegelaten, daaruit wegens de vermetelheid der menschen meer nadeel dan voordeel voortvloeit.* — En waarlijk, om hiervan overtuigd te worden, behoeft men slechts de [illegible] der Protestanten te beschouwen. Velen willen schriftgeleerden wezen; doch waar zijn de beoefenaars der voorschriften van het Evangelie?»

Hiermede voor alsnog genoeg. Bij de uitgave van den bovengenoemden Bijbel zal alles zich ontdekken en welligt stof opleveren om nader hierop terug te komen.

DRUKFEIL.

In ons vorig nommer staat op pag. 3, kolom 2, regel 23, in sommige afdrukken te lezen: *koninklijk gezag*, lees *kerkelijk gezag*.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

MAGAZIJN

VOOR

ROOMSCH-KATHOLIJKEN.

TER VERSPREIDING VAN NUTTIGE KUNDIGHEDEN.

Inhoud van No. 34.

De H. *Lodewijk.* (Uitvaart van den H. *Lodewijk.*) *met plaat.* — De Lepelaar. *met plaat.* — Pergament. — De Vanille. (Tak der Vanille.) *met plaat.* — De Cigaren in Spanje. — Het Engelsch Groot-Charter (*Magna Charta*) *met plaat.* — (Fac-simile van het schrift van het groot-charter.)

(Prijs per jaar *f* 5-50 en voor 3 maanden *f* 1-55 franco per post. De Inteekening geschiedt bij alle Boekhandelaars en Postdirecteuren des koningrijks.)

GRAND MAGASIN DE LIVRES FRANÇAIS,

LIVRES DE JURISPRUDENCE ET AUTRES,

RABAIS EXTRA ORDINAIRE DE 10 a 80 POUR CENT.

à Cause de l'arrivée inprévue d'une grande quantité de LIVRES DE JURISPRUDENCE et autres, le Sieur *F. CANONGETTE*, Libraire-Commissionnaire d'*Amsterdam*, Nieuwendijk, No. 249, en déballage Verwerstraat en face du Gouvernement à *Bois le Duc*, a l'honneur d'advertir les Amateurs qu'il a prolongé son séjour, pour satisfaire aux instances reiterées.

*** Bij de *Gebroeders LANGENHUYSEN*, te *'s Bosch*, is WEDER verkrijgbaar:

HET LEVEN EN DE MIRAKELEN VAN DE HEILIGE *PHILOMENA*, Maagd en Martelares, bijgenaamd de Wonderdoenster der 19de Eeuw, uit het Fransch vertaald met een Plaatje, groot 280 bladz. Prijs 80 Cents.

NEGENDAAGSCHE OEFENING ter eere van de H. *PHILOMENA*, Maagd en Martelares, bijgenaamd de wonderdoenster der XIX Eeuw. Opgesteld door eenen R. K. Priester. Prijs 20 cents.

De DERDE DRUK van *MULDER'S* PLAN VAN EEN BELASTINGSTELSEL, volgens hetwelk in alle Staatsbehoeften kan worden voorzien, alleen uit den opbrengst der belasting op de Gebouwde en Ongebouwde eigendommen, en waardoor alle andere drukkende Rijksbelastingen kunnen afgeschaft worden; behalve die, welke noodzakelijk zouden bewaard worden tot instandhouding der Inlandsche Nijverheid. En volgens welk PLAN men tevens in 17 a 25 jaren 's Rijks schulden zonde kunnen vernietigen. Prijs slechts 10 cents.

BIJLAGE *tot het Plan van een Verminderd Belasting-Stelsel*, door *C. MULDER*, à 10 Cents.

Een derde stukje is ter Perse.

BEKENDMAKINGEN.

*** Een JONGELING niet beneden de 14 jaren oud, van den R. K. Godsdienst kan op voordeelige conditien in eene stad in *Gelderland*, in eene TABAKS en KRUIDENIERS AFFAIRE als *LEERLING* komen; hierop reflecterende gelieve zich met portvrije brieven te adresseren aan de Uitgevers dezes onder de letters *I. D.*

*** Men verlangt op een BUITEN, nabij deze Stad, een bekwaam TUINMAN, tevens met PAARDEN kunnende omgaan, en van goede getuigen voorzien, adres in Persoon of met Brieven franco, bij de Drukkers dezes.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, den 21 Augustus.

Tarwe, als voren; 131 pond witbonte Poolsche *f* 205; 127 pond Vriesche *f* 153; 128 pond Pommer *f* 160.

Rogge, in een doen, 122 pond Rhijn *f* 140; 127 pond N. Overijssel *f* 140.

Garst, in een doen, 111 pond N. Wismar *f* 135, 108 pond N. Oldammer Winter *f* 118 95 pond O. Vriessche Winter *f* 80.

Haver, in een doen, 79 pond O. Vriesche Voer *f* 76.

Boekweit, als voren, 122 pond Oostvriesche *f* 145.

Koolzaad, hooger gehouden, een gerijf Zeeuwsch 61½ p. vl.; 9 Vats in October te leveren 64½ p. vl.

Lijnzaad, in een doen, in publieke veiling 108 pond Koningsberger *f* 240.

Hennipzaad, stil, *f* 190 à 230.

SCHIEDAM, den 21 Augustus.

Jenever het Nederl. Vat, zonder Fust, *f* 19,75 } zonder de Belasting.
Amst. Proef het » » » » - 22,50 }

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Te Weenen waren den 14 Aug. genoteerd: 5 pCt. Metall. 102 5/16; 4 pCt. 98½; Bankactien 1325.

Te Londen waren den 21: 3 pCt. gec. 90; Holland 2½ pCt. 53 7/8, 54 1/8; 5 pCt. 101 7/8, 102 1/8; Sp. Cortes 42½, 43.

Te Parijs waren den 20: 5 pCt. kont. en op tijd 108,90; 3 pCt. kont. 78,70; op tijd 78,65; Nap. rent. kont. en op tijd 96,90; Sp. Guebh. 35¼; perp. 34; 3 pCt. 20; Cortes 34; Id Coupons 16¾; Uitgest. 14.

Te Antwerpen waren den 21: Belg. 99½; O. Metall. 102 5/8; Sp. Guebh. 34½; perp. 33, 32¾; Cortes 29 5/8, ½; Uitg. 14; Nap. renten 91¼; Sicil 93 3/8; Rom. L. 99¾; Id te Antw. 97; Braz. 84½.

BEURSPRIJS DER EFFECTEN, TE AMSTERDAM.

ZATURDAG, *den* 22 *Augustus.*

[illegible] pCt.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Werkel. Schuld 2½	[illegible]	[illegible]	54 ½
Dito dito . . . 5	101 5/8	101 3/4	101 3/4
Uitgestelde dito . . .			
Kansbiljett. dito . .	[illegible]	[illegible]	24 1/8
[illegible] 4½	93 5/8	93 [illegible]	[illegible]
Dito [illegible] 4½			
Schatkistbiljet. [illegible]			
Handel-Maats. . 4½			
Nieuwe dito . . 4½	101 [illegible]	101 5/8	
FRANKRIJK			
Inschr. Grootb.. . 3			
ENGELAND.			
Dito per 12 Aug. . 3			
SPANJE.			
Perpet. Amst. . . 5	34 1/8	34 1/4	34 3/8
Dito 1000 . . . 3	22	22 3/16	22 3/16
Uitgest. 3 pct. Sch.	15		

SPANJE. pCt.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Cert. Bens. Lond. 5	30 7/8	31 5/8	31 5/16
NAPELS.			
Certificaat *L. e B.* 5			
Dito *Falo et C.* . . 5			
[illegible] *R.* . . 5			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1798/1816 5			
Dito dito 1828/29 5	103 3/4		
Cert. dito 1831/33 5	99 5/8		
Obl. te Londen . . 5			
Certif. te Hamb. . 5			
Inschrijv. Assig. . . 6			
Certificaat dito. . . 6			
PORTUGAL.			
Obligatien te Lond. 3			
POLEN.			
Aand. Loot. fl. 300			

PRUISSEN. pCt.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Aand. loot. R. 50 . .	104 1/4		
N. te Londen 1830 4			
OOSTENRIJK.			
Dito dito *f* 100 . . .			
Dito dito [illegible]			
Metaliek 5	99 7/8		
Dito Lond. gen. . 5			
Dito 2½			
Ween. B. *Goll. et C.* 5			
Dito 4			
Cert. Stadsb. dito 2½			
Ween. Bancact. . . 3			
N. Weener aandeel.			
DENEMARKEN.			
Leening te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotschild*. . . 5			

Koers van het Geld: Beleen. 2½ en Prol. 3 à 3¼ pCt.

Te *'s Hertogenbosch*, bij de GEB. *LANGENHUYSEN*, Drukkers en Uitgevers.